

ארבעה שערים ואחרית דבר, שבהם משורר לבים אמונתו של אל-סאדאת כפי שפורר סמו במהלך עשור שנים (1970-1980) — דברים שיש בהם כדי לסבר את אוזנו של הקורא הישראלי, ואף להדהימו.

השער הראשון, הדרך למלחמה (1970-1973), ב-28 בדצמבר 1970 אמר אל-סאדאת אותם דברים שאמר באוקטובר 1977 מעל בימת הכנסת: "אם אהנו מחי" שנים את השלום, הרי מן ההכרח שיהיה מושתת על צדק כדי שיהיה בריקוימא." יחד עם זאת מציינן אן אל-סאדאת, בראי"ן יון לג'יימס ראסטון, כי לעולם לא יהיו קשרים דיפלומטיים בין מצרים וישראל. ב-28 בדצמבר באותה שנה, בראיון ל"ניו יורק טיימס", הכריז אל-סאדאת לראי"ן שנה על נכונותו להכיר בישראל כמדינה עצמאית.

בנאום של אל-סאדאת באל-טאנטא מ"ה-5 בינואר 1971, הוא אומר על סיסמתו של קודמו **עבד אל-נאצר**, "בה שנתקף בקוח יחזור בכוח": "למרות זאת, אין לנו התנגדות לפיתרון שימנע מלחמה." בראיון לניו יורק טיימס ב-16 בפברואר 1971, אמר אל-סאדאת: "אם ישראל תחזיר את אדמתנו בהתאם להחלטת מועצת הביטחון, אנו ניתנים את היבירתנו לכך שהריבונות והעצמאות המדינית של אף מדינה באזור לא תתחולל. אין לנו מחשבות זדון על ישראל, ראל, וישראל היא המספחה כוונות זדון כלפיהנו."

ב-7 בדצמבר 1971 בראיון נוסף לניו יורק טיימס אמר אל-סאדאת: "אין אנו רוצים במלחמה, אנו מצינו כל דרך שתביא את ישרא"ל ראל לנסתה מארצנו... ושבוע קודם לכן (2.12.1971) אמר אל-סאדאת לכתב ה"טיימס הלונדוני": "לעולם לא איכל לקיים קשרים (דיפלומטיים) נורמאליים ופריי"דים עם ישראל; אף אני אקטה עימה שי"

רודה"ש שלום אל-סאדאת
סאדאת כמשל ישראלי לערפאת

לום, ואכבד את מילת הכבוד שלי, לאחר שאחתם על הסכם שלום. ארצי מצידה אף היא תכבד זאת." הצהרה שכמו מעידה על עמדתו של הנשיא המצרי, ערב ה, מומנ"ט טום" — הצהרה, שלו היו מאוזנים לה נכונה בישראל, עשויה היתה לחסוך את מ"ד חיר הדמים של מלחמת יום-הכיפורים.

זמן לא רב אחרי מלחמת יום-הכיפורים, ב-18 במרץ 1974, אמר אל-סאדאת: "הוכח כישלונו של רעיון הגבולות הכתיחים ב" דרך של השתלבות על שטחי ארצה בכוח." בהמשך מוסיף הנשיא המצרי על דבר: "אפשרות לפתיחת תקופה חדשה של שי"לום..."

יותר משנה מאוחר יותר, אמר אל-סאדאת דא בראיון לעיתון אל-נארא הביירוטי: "עלינו לקדם את תהליך השלום כדי שלא נחזור למצב של לא-שלום ולא-מלחמה, מצב שאנו רוצים איתו..."

שער שלישי בקובץ, דרך השלום — ה" מהפך ותוצאותיו (1977-1979), נפתח בקטע מתוך נאומו של אל-סאדאת בפברואר 1971

מצרי ב-10 בנובמבר 1977, שם אמר בין השאר: "שמעתם אחי אימר שאני מיכן לנסוע לקצה העולם, אם יש בכך כדי ל" מנוק (אפילו) פציעה, ולא רק הרג, של חייל או קצין מבני ישראל תוכה בתדהה מה כאשר תשמע את ישראל בתדהמה — ר" אפרב. אני מוכן ללכת אל ביתם, אל הכנסת עצמה, להתמודד עימם כוויכוח." נאום שהיכה את ישראל בתדהמה — ר" העמיד את כל אנשי הפוליטיקה וקהיליית המודיעין עם המיכנסיים למטה — למ" רות שמראשית עלייתו לשלטון ב-1970, מעידה דרכו של אל-סאדאת על כוונותיו האמיתיות להסדר שלום עם ישראל — כאשר האזינויים בישראל אטומות ומולי" כות למרחץ דמים.

נאומו של אל-סאדאת באולם הכנסת ב" ירושלים מיום ה"21 בנובמבר 1977 מובא במלואו, וקריאה חוזרת בו, כמו מגלה את ראיית העולם הפוליטית והבוגרת של נשיא מצרים ואת התעלותו מעל לקטנות היום-יום. בהמשך מובאים עוד קטעי רא"י יונת, נאומים ודברים שאמר אל-סאדאת לאחר ה, מומנטום", תוך שהם ממשיכים אותו קו עקבי שאפיין את המאבק בינו ובין מנחם בגין עד לטקס חתימת חוזה-השלום בין ישראל ומצרים.

השער הרביעי (1980) מובא תחת הכו"ר תרת השלום לאן? בו מציג אל-סאדאת כמה מפיסקוקיו אחרי חתימת הסכמי-ה" שלום, תקוותיו, חלומותיו וחששותיו.

על מלחמה ושלום עשוי לשמש בימים אלה ספר תודיק מאלף, לביור ולבחינת מערך ההימנעות הישראלית להכרה בפלי סטינגים, ואיקליטת איתותיהם לקראת ה" געה להסדר עם ישראל, ממש באותה מ" דה ישראל סירבה לקבל את איתותיו של אל-סאדאת לשלום.

עיון

החביון

ישראל כהן, מזה שנות דור עסקן ספרות ומחבר ביוגרפיות ספרותיות, פירר סם באחרונה ספר רביעינין תחת הכותרת בחביון הספרות העברית* שהוא עיון ב" כתבי כמה מהמובילים בסיפורת העברית לאור מישנתו של הפסיכואנאליטיקן קא" רה ג' יונג, תוך שהוא מעניק לקורא חוויה תרבותית עיונית רבת עניין.

הפרק החלש בפרקי הספר הוא הפרק הראשון, יונג הפסיכולוג הנוצרי, פרק ש" הוא בבחינת נסיון להיחור פני-השטח. ר" כוונה להבהיר לקורא הישראלי את פרק הראייה הנוצרית של יונג וקשריו עם התנועה הנוצרית. פרק זה, שבו מנצל כהן את דבריהם של ג'רשום שלום, שמואל ה" ברנמן, אהרון צייטלין מעניק לקורא טעם רע, טעם של הגדלת מבוכה במקום התרתה. כך גם הפרק דעת הוגי-דעות יהודים על יונג.

הפרק השלישי, נקודות-מגע בין מישנת יונג ומחשבת היהדות, פורש כהן את הת" ייחותו של יונג אל תורת המיסתורין ה" יהודית, והפרק שבעקבותיו, הבלתי מודע, מביא התייחסויות שונות של כתבי קדמו" נים יהודיים לנושא הבלתי מודע.

בפרק תורת הארכיטיפוס מגיע כהן לבי" חנית החביון בסיפורת, דרך יעקב בורק" הארט, ג'ק לונדון וש"י ענגנון (ב" אמצעות סיפורו המופלא הדום והכיסא), וכלה ברומן של בנימין תמוז יעקוב, ואל שיריהם של אורי צבי גרינברג ר" אמיר גלבעי. בפרק הארכיטיפוסים ב" יצירת היהדות בוחן כהן שוב מקורות מ" מקורות שונים ביהדות, החל מסיפור ג" העדן ועד למסקנה כי: "נשתרשה בעמנו עיד מימי קדם הנשייה העמקה לדבקות בארכיטיפוסים", כאשר אפילו האלה"בית העברי הינו כנה. וכהן אף מביא לכך ס"י מוכין מן האגדות.

* ישראל כהן — בחביון הספרות ה" עברית — עיון לאור מישנתו של ק' ג' יונג; הוצאת עקד; 140 עמודים (כריכה רכה).

דיוקני אבות קדמונים מעמיק את בחינת נושא הארכיטיפוסים בכתבי קדמונו. בפר" רק השמיני, העקידה, רואה כהן בעיני משנתו של יונג את אחד מהמיתוסים היהודיים המורכבים ביותר, כמרכיב של "בלתי-מדע קריביצי" נוסח יונג. מתיאור העקידה במקורות מגיע כהן אל פרק העקידה בספרות ימינו, דרך הרב יצחק הכהן קוק, אברהם קריב, ס' יזהר ("אני שינא את אברהם אבינו ההילך לעקיד את יצחק"), חיים ה"ז ("ת" כה אתי חזק! תשתט אותי כמו אברהם את יצחק") ו" יריב בן-אהרון ("האם אין מנהגו של עולם שכן קובר את אביו?")

פסיכואנאליטיקן יונג
העקידה והפסיכואנליזה

א' ב' יהושע, יצחק למדן, אורי צבי גרינברג ("מי היא משכיב כאלי עקדה את נויי?"), נתן אלתרמן ("היה דבר ארוני אל אברם, אל אברם / הישן בפרוזדור הבית..."), חיים גורי ("יצחק, כמסופר, לא הועלה קורבן...") וכלה ב" דויד אבידן: ("אבא, אני רוצה ל" מית").

בפרק זיקה לזכרילשון בספרות הצעירה בוחן כהן את ייצרם של סופרים ומשוררים ישראלים צעירים להתכתש למסורת ויקתם, למסורת העברית הספרותית, תוך הדגמת שירתו של יהודה עמיחי כמאפינת ז" קה זו, ומנתח אותה בכליו של ק' ג' יונג. לסיכום בוחן כהן את היסוד הארכיטיפי בניבוי הלשון העברית. פרק נוסף הוא ארכיטיפוסים ביצירת יעקב שטיינברג, ב" ליווי המחשבת.

לקראת סיום מביא כהן את ההוויה ה" ארכיטיפית של עיר ומלואה' לש"י עגנון, תוך שהוא מפצל אותה בהתאם לשיטתו של יונג, בנושאי רציפות וחיידוש, גיאוגר" פיה קדושה, מיפויים שונים של בוטשאטש עיר ההולדת של עגנון (שהיא גם עירו של כהן), שמות ובחינת החלומות השונים.

בחביון הספרות העברית הוא נסיון מ" רתק לקראת ראייה רחבה יותר של רובדי הספרות העברית ומקורותיה הקדומים פולקלוריסטיים, באמצעות מישנתו של ק' ג' יונג, המוצגים באופן ענייני. ולעיתים אף מפתיע לטובה, ברחבות ובעמקות ה" עיונית שבהם.

מילונים

כנעני

בשנתיים האחרונות ראויאר עוד שני כרכים ממיפעלו המונומנטאלי של הבלשן יעקב כנעני, אוצר הלשון העברית —

המילון העברי החדש*. כנעני ז"ל, שחי את חייו בצניעות והקדיש את זמנו להשלמת מיפעל חייו, הצליח להמחיש גם בשני כר" כים אלה, את עליונותו על המילון הפור פולארי יותר של א. אבן-שושן — ה" מצוי כימעט בכל בית בישראל.

שני הכרכים הנוספים של מילון כנעני, כמו שומרים על מסורת 14 הכרכים ש" קידמו להם (לעומתם — מילונו של אבן שושן, הוא בבחינת מילון-זוטא). אוצר ה" לשון העברית בסיגנון ואופן הצגת ערכיו, חדשני יותר מכל מילון אחר. נרחב ורבי פירוטים, כאשר ניסוחי הערכים פשוטים, תמציתיים ובהירים (למשל, הערך "קבר" שמיכלול אפשרויותיה משתרע על פני שלושה טורים, החל מ"קבר" וכלה ב"קברנות" דרך "קברון", "קיברות התא" וזה"ו). במילונו של כנעני מובאים גם חי" דושי לשון ושימושים שנעשו בהם בספ" רות, כמו המילה "קניין" המקובלת כמילת עגה קניין, ו" קניצים), — להפסיט: פקי" צור, כ. למה לך איתם הקניצים (חיים נח" מן ביאליק)... שהראה קניין ועבר את עולם היגיונות (ש"י עגנון) בתחילה רצו לעשות גם עמו קניצים שלהם, כמי שהם רגילים (חיים הוז). מפליא הוא קניצים-מניצים, שמיום קניצנו קניצים, לא קניצין עוד

ברשן כנעני
עדיף על מילון אבן-שושן

קניין כזה (אברהם שלונסקי)... ועוד דור גמות רבות יותר מאשר במילון העגה של נתיבה ברייהודה וזן בדיאמיו, שלא לדבר על מילון אבן-שושן — שם ערך זה אינו מופיע כלל.

אוצר הלשון העברית הוא מילון רחבי יריעה, המכיל בקירבו את המילים הלוע" זיות המצויות בשימוש בעברית, מילות עגה, ערכים אנציקלופדיים למחצה, גם מירווחי האותיות והפורמאט תורמים ל" עיון נוח בתוכו. בנוסף לכך מובאות גם המילים הארמיות המקובלות בשפה הע"י ברית בתוספת של ניבים מרובים, שתיקיים וחדשים, בין אלה, שדבריהם או כתביהם מצוטטים במילון זה, נימנים איתמר בן אבי" אבתידר המאורי, אחד העם, אברהם שלונסקי, יהודה בורלא, ו" ח' ברנר, ח' ג' ביאליק, יצחק למדן, מ" י ברידצ'בסקי, עמנואל הרומי, ה" יהודה הלוי, שאול מטרניחובסקי, משה שרת ועוד עשרות סופרים, אישים ומחדשי לשון.

יעקב כנעני העניק בכרכי אוצר הלשון העברית עבודת חיים מהמעולות ביותר בשטח המילונות בשפה העברית, ובין ה" מילונים גדולי היריעה, מילונו הוא השי" מושי והמקיף ביותר ואף המומלץ ביותר לשימוש יומיומי.

* יעקוב כנעני — אוצר הלשון העב" רית — המילון העברי החדש; כרך 15 אות ק, כרך 16 אות ר' — הוצאת מסדה; עמודים 5114 עד 5618; טורים כפולים, (כריכה ק" שח — פורמאט אלבומי).